

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN I ARBETE
BLAND MISSBRUKARE
2007**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN I ARBETE
BLAND MISSBRUKARE
2007**

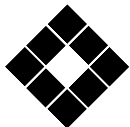
© Utbildningsstyrelsen 2007

Edita Prima Oy

Helsingfors 2007

ISBN 978-952-13-3267-8 (häft.)

ISBN 978-952-13-3268-5 (pdf)

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **5.3.2007**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.4.2007 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger
L 631/1998 13 § 2 mom

Upphäver Föreskrift Nr **55/011/2000**
Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN I ARBETE BLAND MISSBRUKARE

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för yrkesexamen i arbete bland missbrukare. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.4.2007 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS
Kirsi Lindroos

Undervisningsråd

SOILA NORDSTRÖM
Soila Nordström

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen i arbete bland missbrukare	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

A Obligatoriska delar i examen

Yrkesskicklighet som krävs i yrkesexamen i arbete bland missbrukare och grunderna för bedömningen.....	10
---	----

1 § Grunderna för arbetet bland missbrukare	10
a) Krav på yrkesskicklighet	10
b) Mål och kriterier för bedömningen	10
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	15
2 § Yrkesmässig verksamhet bland missbrukare.....	16
a) Krav på yrkesskicklighet	16
b) Mål och kriterier för bedömningen	16
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	22
3 § Yrkesövergripande arbete bland missbrukare.....	22
a) Krav på yrkesskicklighet	22
b) Mål och kriterier för bedömningen	22
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	25

B. Valfria delar i examen

4 § Den psykosociala metoder	26
a) Krav på yrkesskicklighet	26
b) Mål och kriterier för bedömningen	26
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	29
5 § Kristet arbete bland missbrukare.....	30
a) Krav på yrkesskicklighet	30
b) Mål och kriterier för bedömningen	30
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	33

6 §	Myllyhoito®	34
	a) Krav på yrkesskicklighet	34
	b) Mål och kriterier för bedömningen	34
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	37
7 §	Organisationsarbete inom missbrukarvården.....	38
	a) Krav på yrkesskicklighet	38
	b) Mål och kriterier för bedömningen	38
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	42
8 §	Förebyggande arbete blans missbrukare	42
	a) Krav på yrkesskicklighet	42
	b) Mål och kriterier för bedömningen	42
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	44
9 §	Företagsamhet	45
	a) Krav på yrkesskicklighet	45
	b) Mål och kriterier för bedömningen	45
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet.....	46

Bilaga

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på

yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självvärdering och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR ARBETE BLAND MISSBRUKARE

1 § Delarna i examen

Yrkesexamen för arbete bland missbrukare är avsedd för personer som har åtminstone de kunskaper och färdigheter som motsvarar grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen, cirka tre års arbetserfarenhet inom branschen och dessutom kompletterande och fördjupade studier.

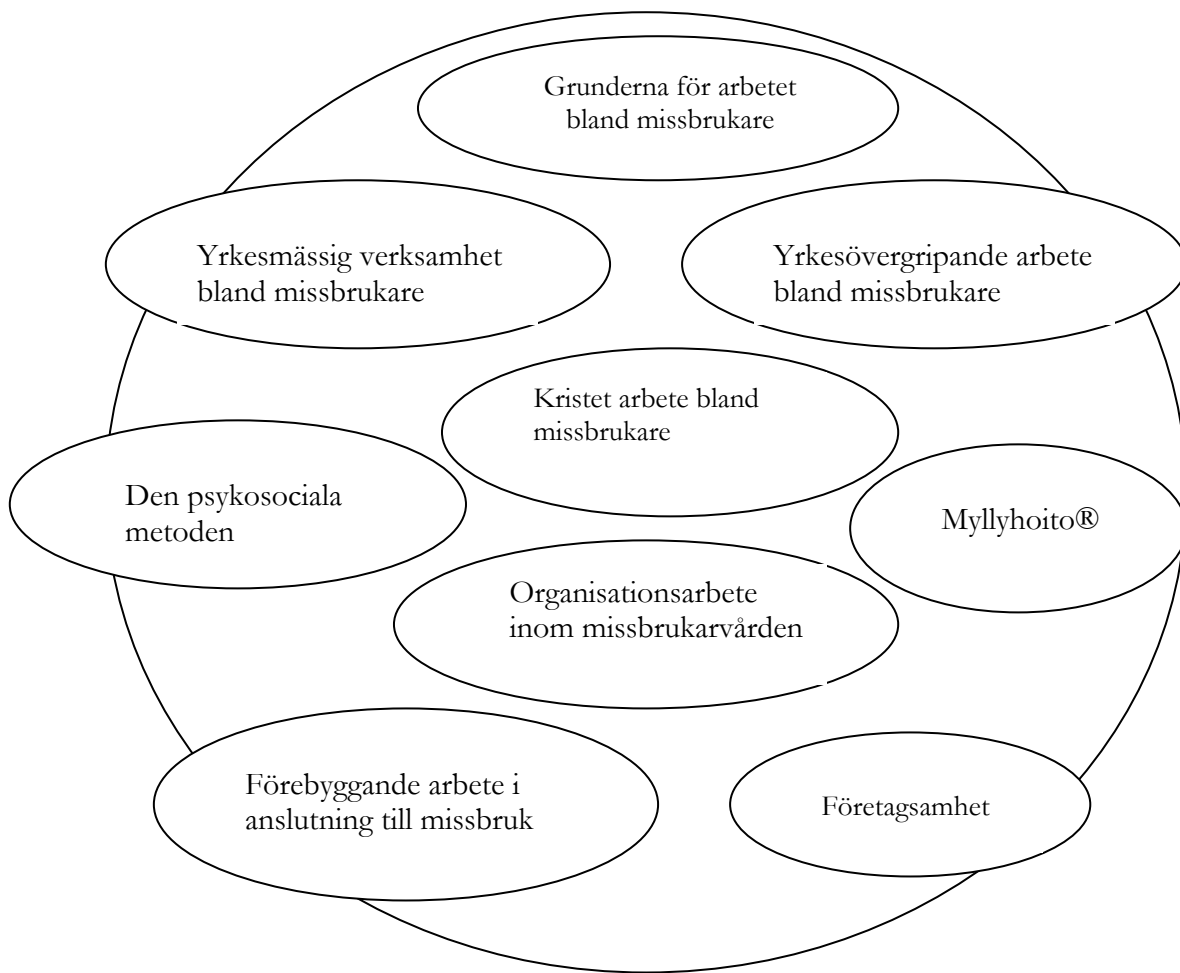
Yrkesexamen i arbete bland missbrukare består av tre (1–3) obligatoriska delar och sex (4–9) valfria delar. Examen är komplett när de obligatoriska examensdelarna och två valfria examensdelar har avlagts med godkänt resultat.

De obligatoriska delarna i yrkesexamen för arbete bland missbrukare är:

1. Grunderna för arbetet bland missbrukare
2. Yrkesmässig verksamhet bland missbrukare
3. Yrkesövergripande arbete bland missbrukare

De valfria examensdelarna är:

4. Den psykosociala metoden
5. Kristet arbete bland missbrukare
6. Myllyhoito®
7. Organisationsarbete inom missbrukarvården
8. Förebyggande arbete i anslutning till missbruk
9. Företagsamhet.

Figur 1: Delarna i yrkesexamen för arbete bland missbrukare

Kapitel 3

YRKESKICKLIGHET SOM KRÄVS I YRKESEXAMEN FÖR ARBETE BLAND MISSBRUKARE SAMT GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

I beskrivningen av kravnivån på yrkesskickligheten och kriterierna för yrkesexamen för arbete bland missbrukare används en stigande gradering: vet, känner till, kan, förstår, behärskar, tillämpar.

A. OBLIGATORISKA DELAR I EXAMEN

1 § Grunderna för arbetet bland missbrukare

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden känner till de lagar och bestämmelser som definierar och reglerar arbetet bland missbrukare.	<p>Kännedom om de lagar och bestämmelser som reglerar social- och hälsovården Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till målen och innehållet i följande gällande lagar och bestämmelser när det gäller arbete bland missbrukare:<ul style="list-style-type: none">– Folkhälsolagen (28.1.1972/66)– Sjukförsäkringslagen (21.12.2004/1224)– Socialvårdslagen (17.9.1982/710)– Lagen om specialiserad sjukvård (1.12.1989/1062)– Lag om klientsamarbete inom rehabiliteringen (13.6.2003/497)– Finlands grundlag (11.6.1999/731) kapitel 2• kan följa med ändringarna i de bestämmelser som definierar social- och hälsovården. <p>Kännedom om lagstiftningen som gäller arbetet bland missbrukare Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till målen och innehållet i följande gällande lagar och bestämmelser:<ul style="list-style-type: none">– Lagen om missbrukarvård (17.1.1986/41)– Förordningen om missbrukarvård (29.8.1986/653)– Lagen om nykterhetsarbete (19.11.1982/828)– Förordningen om nykterhetsarbete (4.3.1983/233)– Social- och hälsovårdsministeriets för-

	<p>ordning om avgiftning samt substitutions- och underhållsbehandling av opioidberoende personer med vissa läkemedel (15.4.2002/289)</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till målen och innehållet i följande gällande lagar och bestämmelser när det gäller arbete bland missbrukare: <ul style="list-style-type: none"> – Mentalvårdslagen (14.12.1990/1116) – Barnskyddslagen (3.8.1983/683) – Lagen om smittsamma sjukdomar (25.7.1986/583) – Alkohollagen (8.12.1994/1143) – Narkotikalagen (17.12.1993/1289) – Narkotikaförordningen (30.12.1993/1603) – Strafflagen 19.12.1889/39 (kapitel 50) – Lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (13.8.1976/693) • kan följa med ändringarna i de bestämmelser som definierar arbetet bland missbrukare.
<p>Examinanden känner till fenomenet beroende.</p>	<p>Kännedom om förklaringsmodellerna för uppkomsten av olika beroenden och för hur man blir fri från dem Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika modeller som förklarar uppkomsten av olika beroenden, bl.a. den biologisk-genetiska, psykodynamiska, kognitiva och samhällsvetenskapliga förklaringsmodellen • förstår sambandet mellan de olika faktorer som utvecklar ett beroende och som hjälper en person att frigöra sig från det, dvs. kulturella och samhälleliga faktorer, faktorer som anknyter till en människas personlighet och sociala interaktion samt biogenetiska faktorer • identifierar och motiverar sin egen syn på hur ett beroende uppstår och hur man kan frigöra sig från det. <p>Kännedom om hur olika beroenden tar sig uttryck Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till hur beroenden tar sig uttryck, t.ex. rusmedels-, spel-, Internet- och sexberoende • vet hur andra typer av tvångshandling tar

	<p>sig uttryck och vilka skador de orsakar för människan och hans/hennes närmiljö.</p> <p>Kännedom om rusmedel och deras inverkan Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka de vanligaste rusmedlen är och hur de påverkar människan vid engångs- och långtidsanvändning • känner till vilken effekt användningen av ett eller flera rusmedel har socialt och samhälleligt, fysiskt, psykiskt och andligt på en människa och den närmaste omgivningen.
<p>Examinanden förstår hur det professionella arbetet bland missbrukare är knutet till samhället.</p>	<p>Hur användningen av rusmedel och missbrukarvårdens historia anknyter till nuläget och framtiden Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till vilka samband användningen av rusmedel och arbetet bland missbrukare har med samhället och den rådande kulturen • känner till rusmedelsanvändningens sociala och samhälleliga effekter • förstår vilka utmaningar arbetet bland missbrukare är förknippat med och förstår randvillkoren för arbetet. <p>Kännedom om det perspektiv på arbetet bland missbrukare som bygger på vetenskapliga bevis och erfarenhet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kritiskt granska effekterna av missbruk och missbrukarvårdens effekter både ur perspektivet som bygger på kunskap via vetenskapliga bevis som via omfattande erfarenhet. <p>Förståelse för att arbetet bland missbrukare är samhälleligt motiverat Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår att arbetet bland missbrukare är en del av social- och hälsovårdens tjänster • känner till konflikterna mellan principerna för prioriteringen av vården och den konkreta tillgången till vård • kan utnyttja den service som patient- och socialombud samt olika organisationers

- ombud för missbrukarfrågor, handikapp- och kriminalombud står till tjänst med
- kan bedöma den utveckling som arbetet bland missbrukare är i behov av.

Kännedom om verksamhetsmodellerna och principerna för rusmedelsinformation

Examinanden

- kan bedöma mediernas rusmedelsinformation och sitt eget sätt att kommunicera om rusmedel och arbetet bland missbrukare.

Kännedom om olika program för arbete bland missbrukare

Examinanden

- vet om det egna länets och känner till den egna kommunens rusmedelspolitiska program och strategier
- vet vilka centrala mål följande program har:
 - Europeiska alkoholprogrammet
 - EU:s rusmedelsstrategi
 - Nationella alkoholprogrammet
 - Nationella drogstrategin
 - Mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården

Kännedom om de anvisningar och rekommendationer som drar upp linjerna för arbetet bland missbrukare

Examinanden känner till aktuella vård- och kvalitetsrekommendationer såsom:

- Kvalitetskriterierna för förebyggande arbete gällande missbrukarvård
- Kvalitetsrekommendationerna för missbrukarvårdstjänster
- Gängse rekommendationer för vård av en person med alkoholproblem
- Gängse rekommendationer för vård av en person med narkotikaproblem
- Gängse rekommendationer för behandling av nikotinberoende
- Fångvårdens rusmedelsstrategi.

<p>Examinanden behärskar yrkesetiskt beslutsfattande i sin verksamhet.</p>	<p>Identifiering av den människoupfattning som styr verksamheten Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet hur människan analyseras utgående från den naturalistiska, humanistiska, holistiska och kristna människosynen • identifierar sin egen människoupfattning och förstår vad den har för betydelse i arbetet bland missbrukare. <p>Kännedom om etiska principer i arbetet bland missbrukare Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till ETENE:s etiska rekommendationer och kan beskriva en verksamhet bland missbrukare som bygger på dessa rekommendationer • känner till de etiska principerna som tillämpas i det arbete bland missbrukare som utförs av social- och hälsovården och av yrkeskårer inom andra branscher och utvärderar arbetet bland missbrukare och sin egen verksamhet utgående från dessa principer • identifierar de konflikter som uppstår mellan de etiska principerna och själva verksamheten och diskuterar dem inom arbetsgemenskapen • bedömer hur etisk den egna värdegrunden är. <p>Verksamhet som följer etiska principer Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifierar maktutövningssituationer i arbetet bland missbrukare • handlar moraliskt välmotiverat i en konfliktsituation • identifierar och motiverar sin egen verksamhet utgående från etiska principer.
<p>Examinanden känner till systemet med missbrukarvårdstjänster som en del av social- och hälsovårdens allmänna servicesystem.</p>	<p>Kännedom om social- och hälsovårdens allmänna servicesystem Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till social- och hälsovårdens bas- och specialtjänster • känner till indelningen av social- och hälsovårdens tjänster i kommunala, regionala och riksomfattande tjänster.

	<p>Kännedom om systemet med missbrukarvårdstjänster Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till det hälsofrämjande och förebyggande arbetet bland missbrukare och det arbete som utförs i ett tidigt stadium samt de olika nivåerna av korrigerande arbete och de aktörer som utför det • Känner till uppgifterna, ansvarsfördelningen och målen för olika aktörer som erbjuder missbrukarvårdstjänster.
<p>Examinanden kan utvärdera sitt kunnande i arbetet bland missbrukare och utveckla sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Utvärdering och utveckling av det egna kunnandet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för sin verksamhet, kan utvärdera sin egen verksamhet kritiskt och realistiskt och utnyttja respons • kan skaffa och kritiskt utvärdera fakta som bygger på både vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet och använda den som grund för sin verksamhet • identifierar sin inställning till rusmedel och användningen av dem och bedömer de egna attitydernas och värderingarnas betydelse i professionellt arbete bland missbrukare • identifierar betydelsen av den egna livshistorien som motiv för sitt arbete bland missbrukare.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Grunderna för arbetet bland missbrukare påvisas och utvärderas i autentiska arbetssituationer. Arbetet bör omfatta autentiska klientsituationer. Lämpliga verksamhetsmiljöer för påvisandet och bedömningen av yrkesskickligheten utgörs av olika enheter för förebyggande arbete bland missbrukare, vård- och rehabilitering av missbrukare samt enheter som stöder drogfrihet, t.ex. dagcenter och stödboende.

Vid påvisandet av yrkesskickligheten är det viktigt att examinanderna kan handla och motivera sitt handlande i verkliga klientsituationer och arbetsmiljöer.

Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens plan för arrangerande av fristående examen och godkänts av examenskommissionen. En väsentlig del av påvisandet av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representanter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på bedömarens kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till de lagar och förordningar som definierar och reglerar arbetet bland missbrukare.</p>	<p>Kännedom om den lagstiftning som definierar en arbetstagare och arbetet inom social- och hälsovården Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till målen och innehållet i följande gällande lagar och förordningar till den del som de definierar arbetet bland missbrukare som yrkesverksamhet: <ul style="list-style-type: none"> – Lag om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (28.6.1994/559) – Lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (29.4.2005/272) – Riksomfattande guide om läkemedelsbehandling inom social- och hälsovården (Social- och hälsovårdsministeriets guide 2005:32) – Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (21.5.1999/621) – Förordning om offentlighet och god informationshantering i myndigheternas verksamhet (12.11.1999/1030) – Förvaltningslagen (6.6.2003/434) – Personuppgiftslagen (22.4.1999/523) – Arbetarskyddslagen (23.8.2002/738) • kan följa med ändringar i de bestämmelser som definierar en arbetstagare och arbetet inom social- och hälsovården. <p>Kännedom om de lagar och förordningar som fastställer en klients och en patients ställning och rättigheter inom social- och hälsovården Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till målen och innehållet i följande gällande lagar och förordningar till den del som de fastställer en klientrelation i arbetet bland missbrukare: <ul style="list-style-type: none"> – Lag om patientens ställning och rättigheter (17.8.1992/785) – Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (22.9.2000/812) – Lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspen-

	<p>ningförmåner (15.7.2005/566)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Social- och hälsovårdsministeriets förordning nr 290/2002 om godkänd vård vid narkotikabrott.
<p>Examinanden känner till centrala metoder för arbetet bland missbrukare och projektarbetet som verksamhetsform.</p>	<p>Kännedom om de viktigaste metoderna för arbetet bland missbrukare</p> <p>Examinanden känner i huvuddrag till följande metoder, vilka sektorer som genomför dem och de verksamhetsmiljöer där de genomförs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • psykosocial • kristen • Myllyhoito® och • förebyggande arbete i anslutning till missbruk. <p>Att förstå projektarbetets betydelse i arbetet bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till projektarbetets natur • vet vilken betydelse för individen och samhället projektarbetet har i syfte att utveckla arbetet bland missbrukare.
<p>Examinanden behärskar systematisk vård, rehabilitering och annan hjälp i arbetet bland missbrukare.</p>	<p>Tillämpning av den kunskap om arbetet bland missbrukare som bygger på vetenskapliga bevis och praktisk erfarenhet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan i sitt arbete tillämpa sådana kunskaper om arbetet bland missbrukare som bygger på både vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet. <p>Att behärska handledning i arbetet bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar att ta upp droger, identifiering av tidig storkonsumtion och miniintervention till diskussion • kan utnyttja olika test, bl.a. blås- och urintest och frågeformulär om droganvändning samt i sin handledning utnyttja resultat från laboratorieundersökningar som avslöjar användning av droger • kan bedöma klientens behov av stöd och vid behov få klienten att söka ändamålsenliga tjänster.

Att behärska ett ingripande i vårdsyfte

Examinanden

- kan lyssna aktivt och empatiskt, diskutera utan att bli provocerad och på ett sätt som motiverar klienten
- kan ingripa på ett sätt som främjar målen för det professionella arbetet bland missbrukare: ställa frågor, presentera empatiska motsatsförhållanden, göra påpekanden, uppmuntra och visa intresse, förtydliga, använda medveten tystnad, diskutera och tolka
- förstår innebörden av miner och gester samt av disposition av tid och rum
- identifierar de känslor som väcks hos henne/honom själv och hos andra, är medveten om deras betydelse och beaktar dem i olika yrkesmässiga interaktionssituationer.

Bedömning av behovet av individuella tjänster, handledning, stöd, vård och rehabilitering samt handledning

Examinanden

- kan tillsammans med den övriga arbetsgruppen uppskatta klientens helhetsbehov av individuell service, handledning, vård, rehabilitering och individuellt stöd
- kan göra en bedömning av hur stor betydelse klientens boendemiljö och livssituation har på behovet av stöd
- känner igen den effekt som droganvändningen har på klientens fysiska och psykiska hälsotillstånd och på den sociala situationen
- behärskar de åtgärder som vidtas i början av vården och uppgörandet av ett vårdavtal.

Färdigheter i informationssökning och databehandling

Examinanden

- kan skaffa mångsidig information och kritiskt bedöma informationskällans tillförlitlighet samt förmedla både muntlig och skriftlig information
- kan registrera information med beaktande av datasekretessen

- kan använda textbehandlingsprogram, e-post och Internet och de vanligaste patientdatasystemen.

Planering, genomförande och utvärdering av individuell service, handledning, vård, rehabilitering och individuellt stöd

Examinanden

- kan göra upp en vård- och rehabiliteringsplan tillsammans med den övriga arbetsgruppen
- kan stöda klientens egna mål för sin rehabilitering
- kan använda olika vård- och rehabiliteringskedjor i planeringen och genomförandet av klientens vård och rehabilitering
- kan för egen del säkerställa kontinuiteten av vården och rehabiliteringen
- vet vilken betydelse användningen av en nätverkskarta och klientens släkträd har som stöd för klientens rehabilitering
- kan göra en motiverande intervju enligt riktiga principer
- känner till gruppdynamiken, gruppens utvecklingsskeden och behärskar basfärdigheterna i grupphandledning
- känner till principerna för kollektiv vård och fenomenet storgrupper och kan tillämpa sina kunskaper i arbetet bland missbrukare
- känner till olika former av kamratstöd och kan få klienten att söka ändamålsenligt stöd bland sina jämlingar
- kan utvärdera arbetet och dess resultat både utgående från klienten och arbetsgemenskapen.

Interaktivt kunnande

Examinanden

- kan tillämpa vårdprinciperna både individuellt och i grupp: att fokusera på klienten, att skapa kontakt, att inrikta arbetet på nuet och framtiden, att medvetet reglera distans och närhet
- förstår innebörden av impulsivt handlande, transferens och klyvning
- identifierar frågor som har att göra med livshantering, perspektivlöshet, brist på framtidstro

	<ul style="list-style-type: none"> • kan uppskatta vilka resurser klientens familj och/eller närstående har och deras behov av hjälp och stöd.
<p>Examinanden kan i sitt handlande måna om sin egen, klienternas och verksamhetsmiljöns trygghet och välbefinnande.</p>	<p>Trygghandet av verksamhetsmiljön Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår vilken betydelse den fysiska miljön har som trygghetsfaktor och hur man bäst arbetar ensam eller parvis • känner till smittoriskerna, smittomekanismerna för hepatit och HIV och kan skydda sig mot dem • känner till gränserna för den egna yrkeskickligheten i planeringen av ett tryggt arbetssätt. <p>Att handla i hotfulla och våldsamma situationer och krissituationer Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet hur man handlar i hotfulla och våldsamma situationer och i krissituationer och kan handla tryggt och tillsammans med arbetsgruppen bedöma hur ändamålsenligt agerandet är. <p>Kunskaper i första hjälpen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar nödförstahjälpen och första hjälpen vid sjukdomsattacker • känner till skademekanismen och behärskar undersökning och observation av en skadad person • behärskar första hjälpen vid förgiftningar samt första hjälpen avsedd speciellt för drogmissbrukare. <p>Kunskaper i basvård och åtgärder i samband med basvården Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • handlar aseptiskt • kan övervaka andningen, blodcirkulationen och kroppstemperaturen • kan mäta pulsen, blodtrycket, temperaturen och blodsockret • kan iaktta klientens vätskebalans- och nutritionstillstånd • kan undersöka urin med hjälp av testremсор.

	<p>Behärskande av grunderna i läkemedelsbehandling Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar läkemedelsbehandling på basis av sin utbildning inom läkemedelsbehandling och sin kompetens inom social- och hälsovården eller utgående från de krav som ställs på läkemedelsbehandling inom socialvården och olika atypiska områden för läkemedelsbehandling • iakttar i sitt arbete principerna för läkemedelsbehandling enligt förordningarna för olika arbetsgemenskaper (Riksomfattande guide om läkemedelsbehandling inom social- och hälsovården, Social- och hälsovårdsministeriets guide 2005:32).
<p>Examinanden kan sköta sin egen och arbetsgemenskapens arbetshälsa på ett ändamålsenligt sätt.</p>	<p>Att sköta arbetshälsan Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till och identifierar belastningsfaktorerna i arbetet bland missbrukare och vet vilka tjänster företagshälsovården erbjuder och vilken verksamhet som främjar arbetshälsan • vet på vilket sätt inskolning, arbetshandledning, utvecklingssamtal, utbildning och olika arrangemang beträffande arbetstiden och arbetsuppgifterna kan främja arbetshälsan hos den enskilda arbetstagaren • förstår vilken betydelse rätten och skyldigheten till fortbildning har för en arbetstagare när det gäller att utveckla den egna yrkesskickligheten.
<p>Examinanden kan utvärdera sitt arbete och bedöma sitt behov av utveckling.</p>	<p>Utvärdering och utveckling av det egna arbetet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera sin utvärdering av det egna arbetet, använda sig av grupputvärdering, ta emot respons och utnyttja den i sin utveckling • identifierar betydelsen av den egna livshistorien i sin yrkesmässiga utveckling • kan motivera sin utvärdering av de egna samarbetsfärdigheterna, arbetsgemenskapens verksamhet och dess behov av utveckling • förstår sin egen inställning till drogprob-

	<p>lem och hur insikten om att det räcker länge att bli fri från ett beroende inverkar på arbetshälsan</p> <ul style="list-style-type: none"> • inser nödvändigheten av arbetshandledning i arbetet bland missbrukare, förstår dess betydelse för utvecklandet av kvaliteten på arbetet och av den egna yrkesskickligheten.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Yrkesmässig verksamhet bland missbrukare påvisas och utvärderas i autentiska arbetssituationer i en enhet där professionellt arbete bland missbrukare utförs. Arbetet bör omfatta autentiska klientsituationer.

Vid påvisandet av yrkesskickligheten är det viktigt att examinanden kan handla yrkesmässigt och motivera sin verksamhet utgående från de bestämmelser, verksamhetsprinciper och arbetsmetoder som reglerar professionellt arbete.

Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens för arrangeradet av fristående examen och godkänts av examenskommissionen. För att påvisa sina kunskaper i första hjälpen kan examinanden förete ett giltigt intyg över kurs 2 i första hjälpen. En väsentlig del av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representanter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på bedömarens kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

3 § Yrkesövergripande arbete bland missbrukare

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden förstår de viktigaste principerna för och betydelsen av yrkesövergripande arbete och kan idka yrkesövergripande samarbete i en verksamhetsmiljö där det utförs arbete bland missbrukare.</p>	<p>Att förstå betydelsen av yrkesövergripande samarbete</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till syftet med och målen för yrkesövergripande samarbete i arbetet bland missbrukare • kan utvärdera en ändamålsenligt användning av yrkesövergripande samarbete och de möjligheter som det erbjuder för olika klienter samt utnyttja olika experters sakkunskap • känner till betydelsen av kontrollpolitiska åtgärder och brottspåföljderna för straffbart bruk av narkotika och rusmedel i förebyggandet av droganvändning • identifierar hinder för yrkesövergripande

	<p>samarbete och strävar för egen del efter att handla på ett sätt som främjar samarbetet.</p> <p>Att idka yrkesövergripande samarbete</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka former av yrkesövergripande samarbete som finns och kan beskriva dem • förstår vilket ansvar och vilka roller de olika aktörerna har i ett yrkesövergripande samarbete och vilken arbetsfördelningen är • förstår hur specialkompetensen hos olika yrkesgrupper betonas i olika verksamhetsmiljöer som en del av det övergripande arbetet bland missbrukare • förstår hur den fysiska, psykiska och sociala referensramen betonas i förhållande till verksamhetsmiljön och klientens situation.
<p>Examinanden känner till de omfattande skador som följer på användningen av droger och deras inbördes samband. Examinanden kan utnyttja kompetensen och expertisen hos såväl olika yrkesgrupper och olika aktörer i främjandet av vården och rehabiliteringen av klienten.</p>	<p>Kännedom om omfattande skador som följer av missbruk</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika sociala men som följer på droganvändning • känner till sambandet mellan droganvändning och bostadslöshet, arbetslöshet, arbetsförmögenhet, låg utkomst och sysslolöshet, risken för våld, kriminalitet, olycksfall, relationsproblem, familjevåld och behov av barnskydd • känner till de hälsorisker, sjukdomar och sjukdomssymtom som följer på droganvändning • känner igen de fysiska och psykiska abstinenssymtom som följer då en person slutar använda rusmedel • kan bedöma risken för psykiska störningar, t.ex. sömnstörningar, depression och självdestruktivitet, psykoser och delirium tremens samt hur allvarlig situationen är • känner till de vanligaste fysiska sjukdomarna som följer på droganvändning och symtomen på dem samt kan bedöma hur allvarliga de är • identifierar klientens behov av service och

	<p>kan utnyttja olika yrkesgruppers och aktörers expertutlåtanden och konsultationer.</p>
<p>Examinanden känner till särdragen för droganvändning i olika livssituationer och skeden av livet samt olika specialfrågor som gäller arbetet bland missbrukare.</p>	<p>Kännedom om särdragen vid droganvändning i olika livssituationer och skeden av livet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till särdragen vid droganvändning i olika åldrar och olika specialfrågor i anknytning till arbetet bland missbrukare • känner till olika specialfrågor i anknytning till arbetet bland missbrukare, t.ex. personer som har blivit skickade till vård från sina arbetsplatser, gravida, kriminella, handikappade, mentalt störda, klienter med många diagnoser eller med avvikande sexuell läggning • kan samarbeta med social- och hälsovården och med andra aktörer som arbetar med drogmissbrukare, t.ex. arbetskraftsmyndigheter, brottspåföljdsmyndigheter, frivilliga och kamratgrupper, organisationer och församlingar. <p>Kännedom om olika behandlingsformer som används i arbetet bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka centrala terapimetoder som används i arbetet bland missbrukare, t.ex. kognitiv beteendeterapi, lösningsorienterad terapi, systemteoretisk terapi och supportiv terapi • vet vilka centrala drogfria vård- och rehabiliteringsformer som används inom missbrukarvården, t.ex. akupunktur, 12-stegsprogrammet och andra kamratgrupper, kreativa och funktionella metoder • vet vilka principerna för de olika läkemedelsassisterade vårdprogrammen som används inom missbrukarvården är (behandling av nikotinberoende med ersättningsdroger, läkemedelspreparat som stöder nykterhet, akutvård av missbrukare, mättnadsbehandling, behandling med ersättningsdroger, underhållsbehandling) och förstår att läkemedelsbehandlingen är en del av hela vården och rehabiliteringen

	<ul style="list-style-type: none"> • kan arbeta inom ramen för den egna yrkesskickligheten i arbetsgrupper som genomför olika behandlingsformer.
Examinanden kan utvärdera och utveckla sina yrkeskunskaper inom yrkesövergripande samarbete.	<p>Utvärdering och utveckling av det egna kunnandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ta ansvar för sin egen verksamhet, kan på ett kritiskt och realistiskt sätt utvärdera sin verksamhet som en del av det yrkesövergripande samarbetet och utnyttja respons • kan skaffa och kritiskt utvärdera kunskap utgående från både vetenskapliga bevis och omfattande erfarenhet och bygga sin verksamhet på detta • kan utvärdera samarbetet och bedöma verksamhetens behov av utveckling.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Yrkesövergripande arbete bland missbrukare påvisas och utvärderas i autentiska arbetssituationer och i en autentisk arbetsmiljö. Arbetet bör omfatta autentiska klientsituationer. Lämpliga verksamhetsmiljöer för påvisandet och utvärderingen av yrkesskickligheten utgörs av olika enheter som utför yrkesövergripande arbete bland missbrukare med förebyggande vård- och rehabilitering på sitt program.

Vid påvisandet av yrkesskickligheten är det viktigt att examinanderna kan handla klientfokuserat som en medlem av en yrkesövergripande arbetsgrupp.

Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens plan för anordnande av fristående examen och godkänts av examenskommissionen. En väsentlig del av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representeranter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på utvärderarnas kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

B. VALFRIA DELAR I EXAMEN

4 § Den psykosociala metoden

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar principerna och verksamhetsmiljöerna för arbetet bland missbrukare enligt den psykosociala metoden.</p>	<p>Kännedom om principerna för den psykosociala metoden</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• förstår att det är en process att utveckla och avveckla ett beroende• förstår fasmodellen av förändring och innebörden av återfall som inlärnings- erfarenhet• förstår klientens ansvar och roll som expert på sitt eget liv och som verkställare av en förändring• kan ställa upp målen för sin verksamhet utifrån klientens mål• kan beakta klientens helhetssituation och förstår dess betydelse med tanke på tillfriskningsprocessen• förstår innebörden av mångvetenskaplig kunskap i genomförandet av vården. <p>Kännedom om psykosocialt arbete bland missbrukare i olika verksamhetsmiljöer</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• förstår hur omfattande arbetet bland missbrukare är enligt den psykosociala metoden i olika verksamhetsmiljöer• känner till servicekedjan inklusive samarbetsparterna i arbetet bland missbrukare som en garanti för att vården och rehabiliteringen har hög kvalitet• förstår det förebyggande arbete som ingår i det psykosociala arbetet bland missbrukare.
<p>Examinanden kan handla enligt särdragen för psykosocialt arbete bland missbrukare.</p>	<p>Verksamhet som bygger på särdragen för psykosocialt arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• känner till olika intervjutekniker och kan med hjälp av dem samla information om klienten och klientens nätverk• behärskar en definiering av målet för vår-

	<p>den tillsammans med klienten på klientens villkor och med beaktande av klientens livssituation</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår att utnyttja återfall som ett stöd för rehabiliteringen av klienten • kan göra en motiverande intervju enligt riktiga principer i klientarbetet • förstår att metoden fokuserar på klienten • förstår att växelverkan väcker motivation • förstår att förnekandet av ett problem är en försvarsmekanism • förstår betydelsen av att låta bli att betona stigmatisering • förstår betydelsen av personliga val och personligt ansvar • förstår skillnaden mellan öppna och slutna frågor • kan anpassa sin verksamhet efter den fas i förändringen som klienten befinner sig i • kan vid behov förmå klienten att söka annan service.
<p>Examinanden behärskar interaktivt vårdarbete.</p>	<p>Att sköta en interaktiv vårdrelation</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skapa en interaktiv vårdrelation och sköta den • identifierar och skiljer de egna och klientens värderingar och attityder från varandra • kan handla klientfokuserat • förstår huvudprinciperna för individansvarigt vårdarbete. <p>Kännedom om teoretiska referensramar</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till minst två av följande referensramar för växelverkan inom vården: <ul style="list-style-type: none"> – Kognitiva metoden – Psykodynamiska metoden – Lösningorienterade metoden – Systemiska metoden – Samhällsinriktade vårdmetoden – 12-stepsprogrammet – En kreativ terapi (t.ex. psyko-/sociodrama, bildkonst-, litteratur-, musik- och dansterapi) • förstår hur olika terapeutiska referensram-

	<p>ar och arbetsmetoder kan användas och vad det innebär att de kan kombineras inom vården.</p>
<p>Examinanden kan se klientens sociala nätverk som en del av det psykosociala arbetet bland missbrukare.</p>	<p>Beaktandet av klientens anhöriga</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av klientens närmaste sociala nätverk • kan handla jämlikt i möten med anhöriga och beakta de olika parternas uppfattningar • kan stödja de anhöriga och närmaste vännerna och beakta deras fysiska och psykiska krafter och kan vid behov förmå dem att söka olika former av stöd- och vårdservice • kan samarbeta med klienternas nätverk. <p>Förmåga att sköta nätverksmöten</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till uppbyggnaden av ett nätverksmöte • kan förklara för en klient varför nätverksmöten är viktiga • förstår som deltagare i ett nätverksmöte sin egen roll i klientens nätverk och kan handla som representant för den egna enheten.
<p>Examinanden känner till användningen av gruppvård i det psykosociala arbetet bland missbrukare.</p>	<p>Kännedom om gruppvård</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till mångsidigheten i gruppvård inom det psykosociala arbetet bland missbrukare och förstår vad olika grupper har för uppgift och målsättning • kan fungera som medlem av en arbetsgrupp inom gruppvården.
<p>Examinanden kan arbeta i en yrkesövergripande arbetsgrupp och/eller arbetsgemenskap.</p>	<p>Yrkesövergripande samarbete</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utveckla sin verksamhet som medlem av en arbetsgrupp och arbetsgemenskap • kan fungera som representant för sitt yrke i en yrkesövergripande arbetsgrupp • kan som medlem av en arbetsgrupp delta i

	<p>arbetet i en arbetsgemenskap som planerar och genomför vård och rehabilitering av en klient samt fungera tillsammans med olika aktörer</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ingå avtal och förbinda sig att följa dem med respekt för andras synpunkter.
<p>Examinanden kan utvärdera sina kunskaper inom det psykosociala arbetet bland missbrukare och utveckla sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Utvärdering och utveckling av det egna kunnandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för sitt arbete • kan kritiskt och realistiskt utvärdera sin verksamhet och utnyttja respons • kan söka och kritiskt utvärdera kunskap både utgående från vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet och använda det som grund för sin verksamhet • identifierar sina värderingar och principer och förstår hur de påverkar det egna arbetet.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Den psykosociala metoden påvisas och utvärderas i autentiska arbetsituationer där den psykosociala metoden tillämpas. Lämpliga verksamhetsmiljöer för påvisandet och utvärderingen av yrkesskickligheten utgörs t.ex. av A-klinikstiftelsens enheter och kommunala akutvårdskliniker, den psykiatriska hälsovårdens enheter där det utförs vård av missbrukare samt andra vårdplatser som utför psykosocialt arbete bland missbrukare.

Vid påvisandet av yrkesskickligheten är det viktigt att examinanderna kan handla och motivera sitt handlande i genuina interaktionssituationer bland klienter i arbetsgemenskaper som tillämpar den psykosociala metoden.

Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens plan för att arrangera fristående examen och som godkänts av examenskommissionen. En väsentlig del av påvisandet av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representeranter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på utvärderarnas kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

5 § Kristet arbete bland missbrukare

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar principerna och verksamhetsmiljöerna för kristet arbete bland missbrukare.</p>	<p>Kännedom om principerna för kristet arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till det bibliska perspektivet för kristet arbete bland missbrukare • känner till den kristna människosynens betydelse i kristet arbete bland missbrukare • förstår vad själavård och bikt har för innebörd • förstår vad stillhet och bön innebär • förstår kamratgruppens betydelse när det gäller att söka stöd • känner till betydelsen av att kunna uppleva gemenskap, förlåtelse och nåd. <p>Kännedom om verksamhetsmiljöerna för kristet arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med kristet arbete bland missbrukare • känner till det arbete som Centralen för kyrkans diakoni och samhällsarbete utför bland missbrukare och kriminella • känner till de arbetssätt som olika kristna organisationer och fria kyrkliga samfund använder i arbetet bland missbrukare och förstår deras betydelse i de verksamhetsmiljöer där det utförs kristet arbete bland missbrukare.
<p>Examinanden känner till den evangelisk-lutherska kyrkans rusmedelsstrategi.</p>	<p>Kännedom om kyrkans rusmedelsstrategi</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilken inställning kyrkan har till rusmedel och drogproblem • är förtrogen med det förebyggande arbete i anslutning till missbruk och den vård av rusmedelsskador som kyrkan använder som en del av sin rusmedelsstrategi • vet vilka miljöer kyrkan använder i sitt arbete bland missbrukare i enlighet med sin rusmedelsstrategi • är förtrogen med utmaningarna i kristet arbete bland missbrukare.

<p>Examinanden känner till principerna för diakoniarbete.</p>	<p>Kännedom om principerna för diakoniarbete</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till det innehåll i kyrkolagens bestämmelser (kyrkoordning 1055/1993, kapitel 04 § 3) som reglerar diakoniarbete • känner till den bibliska grunden för diakoniarbete. <p>Verksamhet som bygger på principerna för diakoniarbete</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tillämpa principen för kärlek till nästan i sitt arbete • förstår att tystnadsplikten är ovillkorlig och iakttar den • kan skilja de egna och klientens värderingar och behov från varandra och handlar professionellt.
<p>Examinanden kan handla enligt särdragen för kristet arbete bland missbrukare.</p>	<p>Kännedom om de teologiska förklaringsmodellerna för hur ett beroende uppstår och för tillfrisknandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ur en kristen synvinkel identifiera förhållandet mellan orsak och verkan hos en klient som använder rusmedel • känner igen klientens främlingskap för det egna jaget, de anhöriga, omgivningen och för Gud till följd av drogmissbruk • kan känna igen den fas då klienten får kontakt med sina anhöriga, sin omgivning och med Gud som en följd av tillfriskningsprocessen och en större självkännedom • kan i klientens missbrukarbakgrund identifiera betydelsen av de system i olika gemenskaper som har lett till drogberoendet och till tillfrisknandet • kan i den kristna livsstilen hitta en möjlighet för en missbrukare att frigöra sig från de roller som håller missbruket vid liv.

Behandling av kristna behov som en del av kristet arbete bland missbrukare

Examinanden

- förstår vilken betydelse skuld och skam har och kan förmå klienten att frigöra sig från dem
- kan identifiera andliga behov och möta andlig nöd hos en klient
- kan bedöma vilka andliga resurser och hinder en klient har
- kan skilja sund andlighet hos en klient från andlighet som är förknippad med en mental störning
- identifierar sin egen beredskap att hantera andliga frågor
- kan vid behov förmå klienten att söka annan självvård eller terapi.

Verksamhet som följer de rutiner och modeller som används i kristet arbete bland missbrukare

Examinanden

- känner till traditionellt kristet arbete bland missbrukare och koncepten för teoretiskt frälsningsarbete bland missbrukare
- kan välja koncept enligt klientens behov
- kan vägleda klienten till kristna stödgrupper
- kan diskutera andliga frågor med klienten
- kan vid behov arrangera förutsättningar för stillhet och bön
- kan vid behov vägleda klienten att söka andra tjänster
- kan beakta behovet av stöd hos en familj med rusmedelsproblem och vägleda en missbrukares familj att söka det stöd som den behöver
- känner till det arbete som utförs bland handikappade missbrukare
- känner till det arbete som utförs inom församlingar och kristna organisationer bland fångar, frigivna fångar och deras familjer och närstående
- känner till det självvårdsarbete som en fängelsepräst eller en fängelsediakon utför i ett fängelse.

<p>Examinanden kan utvärdera sina färdigheter att arbeta bland missbrukare på kristen grund och utveckla sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Utvärdering och utveckling av det egna kunnandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan ta ansvar för sitt eget arbete, utvärdera sin verksamhet kritiskt och realistiskt och utnyttja respons • kan skaffa och kritiskt utvärdera kunskap som bygger på både vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet och använda den som grund för sin verksamhet • kan bedöma förhållandet mellan sin egen religiösa övertygelse och andliga livshistoria och det professionella arbetet bland missbrukare.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Kristet arbete bland missbrukare påvisas och utvärderas i autentiska arbetssituationer där sådant arbete utförs. Lämpliga verksamhetsmiljöer för påvisandet och utvärderingen av yrkesskickligheten utgörs av enheter inom församlingar och kyrkliga samfälligheter samt kristna organisationer där det utförs arbete bland missbrukare.

Vid påvisandet av yrkesskickligheten är det viktigt att examinanden kan möta en rusmedelsberoende klient inom ramen för kristen verksamhet och känner till principerna för kristet arbete bland missbrukare och den kristna människosynen samt kan bedöma klientens vårdbehov och vägleda klienten att söka lämplig hjälp. Examinanden kan vid behov hjälpa och handleda klienten genom individuella samtal eller gruppsamtal.

Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens för anordnande av fristående examen och som godkänts av examenskommissionen. En väsentlig del av påvisandet av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representanter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på utvärderarnas kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar principerna för Myllyhoito®-metoden och dess verksamhetsmiljöer.</p>	<p>Kännedom om principerna för Myllyhoito®-metoden</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till Minnesota-modellens och Myllyhoito®-metodens historia och det arbetssätt som anknyter till historien och bygger på yrkeserfarenhet • förstår grunderna för arbetet enligt Myllyhoito®-metoden: missbrukets sjukdomskaraktär, 12-stepsprogrammet, omsorg, att väcka den närmaste omgivningen till medvetande, drogfrihet, yrkesövergripande verksamhet • känner till kvalitetskriterierna för Myllyhoito® • känner till de etiska reglerna för Myllyhoito®. <p>Kännedom om Myllyhoito®-metodens verksamhetsmiljöer</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till Myllyhoito®-metodens tillämpningsmodeller • känner till verksamheten för de enheter som arbetar med vård och rehabilitering enligt Myllyhoito®-metoden • känner till verksamhetsmodellerna för det förebyggande arbete i anslutning till missbruk som används inom Myllyhoito®.
<p>Examinanden kan handla enligt Myllyhoito®-metodens särdrag.</p>	<p>Att förstå förklaringsmodellerna för uppkomsten av ett beroende och för tillfrisknande enligt Myllyhoito®-metoden</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår att missbruket är ett uttryck för sjukdom • förstår hur insjuknandet i ett missbruk kan påverka omgivningen, t.ex. familjen och den övriga närmiljön och vårdgruppen • förstår vilken betydelse 12-stepsprogrammet och kamratstödet har i tillfriskningsprocessen

- förstår att tillfrisknandet börjar med att missbrukaren lär sig leva ett liv utan droger och att det är en lång process
- förstår vilken betydelse den närmaste omgivningens stöd och engagemang har i tillfriskningsprocessen.

Verksamhet som bygger på Myllyhoito®-metodens principer

Examinanden

- kan vägleda patienten att iaktta de effekter som missbruket har på hans eller hennes liv och motivera patienten att få en förändring till stånd
- kan förmå patienten att förstå att ansvaret för vården ligger hos patienten själv
- förstår vilken betydelse det har att väcka de närstående till medvetande och kan vägleda dem att söka vård och stöd för sig själva
- kan ge sitt stöd så att patienten lär sig leva ett liv utan berusningsmedel
- kan uppmuntra patienten att söka stöd för sitt tillfrisknande i 12-stepsgrupper
- kan inge patienten hopp om möjligheter till förändring i de olika faserna av tillfrisknandet
- förstår vilken förebyggande effekt det har att väcka samhället (arbetsplatser, fackorganisationer, professionella hjälpare, beslutsfattare osv.) till medvetande
- kan med beaktande av målgruppen hålla en föreläsning som väcker till medvetande och som för fram beroendet som fenomen både ur individens och den närmaste omgivningens synvinkel.

Kännedom om gruppvården inom Myllyhoito® och färdigheter i att leda en grupp

Examinanden

- känner till principerna för gruppvård inom Myllyhoito®
- känner till vilken roll, vilka allmänna verksamhetsmodeller, mål för gruppvården, arbetsredskap och regler en gruppleddare, vars kompetens bygger på professionell erfarenhet, har och kan tillämpa dessa i gruppvården

	<ul style="list-style-type: none"> • förstår vilket ansvar en gruppleddare har och förstår sin roll som medlem av en yrkesövergripande arbetsgrupp. <p>Kännedom om 12-stepsprogrammet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda 12-stepsprogrammet som arbetsredskap • förstår vilken betydelse deltagandet i 12-stepsgrupperna har • kan tillämpa programmet med tanke på professionellt arbete bland missbrukare och så att individen och gemenskapen kan tillfriskna • förstår vad det innebär att kunna skilja deltagandet i egenvården i tolv steg från yrkesarbetet. <p>Att hjälpa till i tillfriskningsprocessen</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar vårdhelheten, informerandet och växelverkan både i patientarbetet och i ett yrkesövergripande team • kan tillämpa ett tillfrisknande på att hjälpa en patient att identifiera och möta realiteter, känslor och attityder som är förknippade med missbruket och dess följder • kan utnyttja olika möjligheter att lösa problem och fatta beslut enligt patientens tillstånd och resurser • kan på ett mångsidigt sätt utnyttja olika redskap för ledarskap och terapi samt tillfriskningserfarenheter för att stödja ett tillfrisknande och ett liv utan droger • kan beskriva patientens framsteg och behov av fortsatt vård • kan vid behov vägleda en patient att söka andra tjänster • kan utnyttja sin erfarenhet för att stödja en patient att delta i 12-stepsgrupper.
<p>Examinanden kan utvärdera sina kunskaper och färdigheter i Myllyhoito®-metoden och utveckla sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Utvärdering och utveckling av det egna kunnandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för sin verksamhet, kan utvärdera den på ett kritiskt och realistiskt sätt och utnyttja respons

	<ul style="list-style-type: none"> • kan skaffa och kritiskt utvärdera kunskap som bygger på både vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet och använda den som grund för sin verksamhet • förstår innebörden av de etiska principerna för Myllyhoito®-metoden och kan kontinuerligt utvärdera sig själv genom att hänvisa till dem • är medveten om gränserna för sin yrkesskicklighet, kan be om hjälp i sitt arbete och utnyttja arbetshandledning i sin yrkesmässiga utveckling • kan arbeta som medlem av en yrkesövergripande arbetsgrupp och förstår sin egen roll i gemenskapen • kan arbeta yrkesmässigt inom gruppvård • kan tillämpa sin erfarenhet av 12-stegsprogrammet i sin professionella utveckling.
--	--

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Myllyhoito® påvisas och utvärderas i autentiska arbetssituationer där Myllyhoito®-arbete utförs. Lämpliga verksamhetsmiljöer för påvisandet och utvärderingen av yrkesskickligheten utgörs av Myllyhoitoyhdistys ry och de enheter där det utförs arbete bland missbrukare enligt Myllyhoito®-metoden.

Som en del av påvisandet av yrkesskickligheten skall examinanden hålla ett föredrag som väcker åhörarna till medvetande samt möta en rusmedelsberoende och/eller klientens anhöriga i autentiska arbetssituationer. Examinanden skall följa med klientens vårdprocess, delta i den samt beskriva processen. Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens plan för att arrangera fristående examen och som godkänts av examenskommissionen. En väsentlig del av påvisandet av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representeranter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på utvärderarnas kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden behärskar principerna för föreningsverksamhet och känner till hur organisationer som utför arbete bland missbrukare fungerar som verksamhetsmiljöer.</p>	<p>Kännedom om principerna för föreningsverksamhet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till Föreningslagen (26.5.1989/503) • är förtrogen med praxis inom föreningsverksamhet • förstår vilken ställning och vilka möjligheter att påverka olika föreningar erbjuder sina medlemmar och andra aktörer • känner till de ekonomiska delfaktorerna i en förening och kan tillämpa ekonomiskt tänkande också i sitt eget arbete. <p>Kännedom om verksamhetsmiljön för organisationer som utför arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till verksamhetsmiljön för förebyggande arbete i anslutning till missbruk (Stakes schema) och vet hur organisationer som utför förebyggande arbete passar in i den här kontexten • vet hur politikprogrammet för medborgarinflytande ser ut och vad det har för betydelse inom föreningsverksamhet • känner till Organisationernas rusmedelsprogram koordinerat av Centret för hälsofrämjande • känner till Organisationernas narkotika-program koordinerat av Centret för hälsofrämjande • förstår vilken betydelse, vilka mål och värderingar arbetet bland missbrukare som utförs av medborgarorganisationer har • förstår vilken roll det arbete bland missbrukare som utförs av organisationer har i relation till motsvarande arbete inom den offentliga sektorn • förstår vilken roll organisationernas tjänster har som komplement till den offentliga sektorns tjänster för missbrukare • förstår vilken betydelse en organisation som arbetar mot missbruk har som

	<p>regional/lokal aktör</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår verksamhetsmetoderna för det frivilliga kamratstöd som erbjuds i olika organisationer och vilken betydelse detta har för samhället • förstår begreppen frivillig verksamhet och frivilligarbete • förstår principerna för frivillig verksamhet och vilken betydelse den har för samhället • förstår vilken betydelse nätverksanslutning och samarbete har.
<p>Examinanden känner till verksamhetsprinciperna och verksamhetsmiljön för en enskild organisation som arbetar mot missbruk.</p>	<p>Kännedom om verksamhetsprinciperna för en organisation som utför arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till reglerna och anvisningarna för en förening • vet vilket syfte och vilka mål en förening har med sin verksamhet • är förtrogen med års- och verksamhetsberättelserna och boksluten för en förening • känner till verksamhetsformerna och utvecklingsverksamheten i en förening • känner till värderingarna för en förening. <p>Kännedom om verksamhetsmiljön för en organisation som utför arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår vilken roll organisationen har som en aktör som kompletterar den offentliga sektorns tjänster • känner till föreningens samarbetsparter och intressenter • vet inom vilka nätverk föreningen verkar och kan utnyttja dem • känner igen skillnaden mellan frivillig verksamhet och arbete som utförs i arbetsförhållande i en förening • förstår sättet på vilket en förening fungerar som språkrör för missbrukare.

Examinanden kan handla enligt principerna för föreningsverksamhet.

Verksamhet som utförs enligt principerna för föreningsverksamhet i jämförelse med frivilliga aktörer

Examinanden

- förstår och kan stödja frivilliga aktörer så att de orkar med sitt arbete
- förstår vad det innebär att förbinda sig till frivillig verksamhet och hjälper med sitt handlande frivilliga aktörer att förbinda sig
- kan fundera över sin egen roll i relation till arbetsgemenskapen och de frivilliga aktörerna.

Att förstå de verksamhetsprinciper som befrämjar hälsa och funktionsduglighet och handla enligt dem

Examinanden

- förstår vikten av att stödja människans funktionsförmåga och ta tillvara starka och sunda livsområden hos människan när man vägleder honom/henne att kontrollera sin alkoholkonsumtion eller att leva drogfritt
- kan anordna verksamhet som stöder tillfrisknande eller motivera en missbrukare att delta i verksamheten
- kan skaffa och kritiskt utvärdera kunskap som bygger på både vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet och använda den som grund för sin verksamhet
- kan stödja människor i vardagen enligt organisationens verksamhetsprinciper
- kan på ett övergripande sätt bedöma en missbrukares situation och vägleda och hjälpa personen att söka ändamålsenlig hjälp
- kan vid behov hjälpa en missbrukare att söka hjälp i olika missförhållanden i anknytning till missbrukarvårdstjänster och i frågor som gäller intressebevakning
- kan möta en missbrukares anhöriga och vänner och få dem att söka det kamratstöd eller annan hjälp som närstående är i behov av
- kan presentera föreningen för utomstående.

<p>Examinanden förstår att den verksamhet som organisationer bedriver bland missbrukare har en kollektiv karaktär och arbetar för att skapa en atmosfär som främjar tillfrisknandet.</p>	<p>Att förstå att föreningsverksamhet har en kollektiv karaktär och att skapa en atmosfär som främjar tillfrisknandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår vilken betydelse gruppen har för tillfrisknandet • kan med sin verksamhet skapa en positiv atmosfär som främjar tillfrisknandet inom gemenskapen • förstår familjens, de anhörigas och de närstående roll och betydelse för rusmedelsberoende och för tillfrisknandet • förstår vilken betydelse den kunskap och färdighet som baserar sig på erfarenhet av organisationsverksamhet har i arbetet bland missbrukare • förstår vilken betydelse kamratstödet har i tillfriskningsprocessen • förstår vilken betydelse skuld och skam har och kan förmå klienten att frigöra sig från dem • förstår vilka speciella problem som kan uppstå hos män, kvinnor och olika åldersgrupper som missbrukar rusmedel • förstår betydelsen av att de vuxna fungerar som förebilder när det gäller missbruk bland barn och ungdomar • förstår hur en förenings värderingar syns i dess verksamhet och kan handla enligt dessa värderingar • förstår sin egen roll i förhållande till frivilliga aktörer.
<p>Examinanden kan utvärdera sina kunskaper och färdigheter i föreningsverksamhet och utveckla sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Utvärdering och utveckling av det egna kunnandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för sin verksamhet • kan utvärdera sin egen verksamhet på ett kritiskt och realistiskt sätt och utnyttja respons • kan skaffa och kritiskt utvärdera fakta som bygger på både vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet och använda den som grund för sin verksamhet • identifierar sin inställning och sitt förhållande till drogproblemet och till rusmedel och deras effekter på klienterna och mera övergripande på samhället.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Organisationsarbete inom missbrukarvården påvisas och utvärderas i autentiska arbetssituationer. Lämpliga verksamhetsmiljöer för påvisandet och utvärderingen av yrkesskickligheten utgörs av sådana organisationer som har specialiserat sig på arbetet bland missbrukare och deras olika verksamhetsenheter.

Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens plan för anordnande av fristående examen och som godkänts av examenskommissionen. En väsentlig del av påvisandet av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representanter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på utvärderarnas kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

8 § Förebyggande arbete bland missbrukare

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden behärskar principerna och verksamhetsmiljöerna för förebyggande arbete bland missbrukare.	Kännedom om principerna för förebyggande arbete bland missbrukare Examinanden <ul style="list-style-type: none">• känner till lagstiftningen som förebyggande arbete bland missbrukare bygger på• behärskar det centrala innehållet i de program och projekt som reglerar arbetet bland missbrukare när det gäller förebyggande arbete• förstår sambandet mellan förebyggande arbete bland missbrukare och kommunens olika strategier• känner till den historiska utvecklingen inom förebyggande arbete bland missbrukare• känner till skillnaderna och beröringspunkterna mellan förebyggande och korrigerande arbete bland missbrukare• förstår innebörden av allmänt förebyggande och riskförebyggande• känner till rättigheterna och begränsningarna för medborgare när det gäller rusmedel och användningen av dem• förstår hur användningen av rusmedel anknyts till uppväxtmiljön, den etniska härkomsten och till olika kulturer• förstår vilken betydelse medierna har som formare av allmänhetens inställning till rusmedel.

	<p>Kännedom om verksamhetsmiljöerna för förebyggande arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår EU:s, statens, kommunens och den tredje sektorns roller i det förebyggande arbetet i anslutning till missbruk • känner till de uppgifter som kommunens kontaktperson för förebyggande arbete i anslutning till missbruk har • känner till vilka uppgifter kommunens yrkesövergripande arbetsgrupp som arbetar mot missbruk har • känner till de verksamhetsformer som organisationer som bedriver förebyggande verksamhet använder och förstår deras innebörd för verksamheten • vet vilken betydelse olika projekt har i utvecklandet och genomförandet av förebyggande arbete i anslutning till missbruk • känner till olika referensramar (bl.a. den psykosociala, den kristna och Myllyhoito-metoden) inom vilka det utförs förebyggande arbete i anslutning till missbruk.
<p>Examinanden kan handla enligt särdragen för förebyggande arbete i anslutning till missbruk.</p>	<p>Verksamhet som bygger på verksamhets-sätten och modellerna för förebyggande arbete bland missbrukare</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar kvalitetskriterierna för förebyggande arbete bland missbrukare i sin egen verksamhet • känner till verksamhetsnivåerna för allmänt förebyggande och riskförebyggande • känner till målgrupperna, målen och strategierna för allmänt förebyggande • känner till målgrupperna, målen och strategierna för riskförebyggande • tillämpar sitt kunnande genom att planera och genomföra en förebyggande arbetsprocess (ett möte, evenemang el.dyl.) i anslutning till missbruk • kan välja en ändamålsenlig verksamhetsmodell med beaktande av målet/målgruppen • kan vid behov förändra sin verksamhet på ett motiverat sätt • kan vid behov vägleda en klient att söka social- och hälsovårdens terapeutiska tjänster

	<ul style="list-style-type: none"> • kan samla ihop ett samarbetsnätverk och bedriva yrkesövergripande verksamhet i det förebyggande arbetet • kan på ett ändamålsenligt sätt utnyttja olika former av informationsspridning inom förebyggande arbete bland missbrukare.
<p>Examinanden kan utvärdera sitt kunnande i förebyggande arbete i anslutning till missbruk och utveckla sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Utvärdering och utveckling av det egna kunnandet</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar ansvar för sin egen verksamhet, kan utvärdera sin egen verksamhet kritiskt och realistiskt och utnyttja respons • kan skaffa och kritiskt utvärdera kunskap som bygger på både vetenskapliga bevis och omfattande praktisk erfarenhet och använda den som grund för sin verksamhet • identifierar sin inställning och sitt förhållande till rusmedel och till användningen av dem och förstår hur det inverkar på det egna arbetet • kan utvärdera de materiella och immateriella resurserna och planera sitt arbete realistiskt i förhållande till dem • kan sköta sin arbetshälsa och sitt välbefinnande i arbetet.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten som krävs för examensdelen Förebyggande arbete i anslutning till missbruk påvisas och utvärderas i autentiska arbetsituationer. Examenstillfället bör innehålla interaktiva arbetsituationer med målet/målgruppen med vilken förebyggande arbete utförs. Lämpliga verksamhetsmiljöer för påvisandet och bedömningen av yrkesskickligheten utgörs av enheter och organisationer som har specialiserat sig på förebyggande arbete i anslutning till missbruk.

I påvisandet av yrkesskickligheten är det viktigt att examinanderna kan handla på ett motiverat sätt i autentiska arbetsituationer. Påvisandet av yrkesskickligheten kan kompletteras med skriftliga dokument på det sätt som har fastställts i utbildningsanordnarens plan för anordnandet av fristående examen och godkänts av examenskommissionen. En väsentlig del av påvisandet av yrkesskickligheten utgörs av examinandens muntliga och skriftliga självvärdering.

Bedömningen skall utföras enligt trepartsprincipen som ett samarbete mellan representanter från arbetsgivar-, arbetstagar- och undervisningssektorn. Examenskommissionen fastställer, motiverar och informerar om kraven på utvärderarnas kompetens. De bedömda prestationerna skall antecknas och respons ges till examinanderna efter bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden kan bedöma sina personliga möjligheter och förutsättningar att eventuellt verka som företagare i branschen</p>	<p>Bedömning av de egna förutsättningarna för företagsamhet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka personliga färdigheter som stöder framgångsrik företagsverksamhet och kan från denna utgångspunkt analysera sina värderingar och bedöma sina förutsättningar att verka som företagare • kan med hjälp av sakkunniga utarbeta en plan för sin personliga utveckling som företagare.
<p>Examinanden kan analysera branschen samt de möjligheter och risker som är förknippade med att starta och utveckla ett företag</p>	<p>Analys av verksamhetsförutsättningarna för ett företag i branschen Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har bekantat sig med branschen så att han kan bedöma dess framtidsutsikter och utveckling och de möjligheter marknaden erbjuder för att starta ett företag i branschen • kan bedöma förutsättningarna för att ett eventuellt eget företag skall bli framgångsrikt och lönsamt, dvs. ge en tillräcklig utkomst • kan analysera företagsamhet ur en företagares synvinkel i fråga om ansvar och förpliktelser • kan analysera företagsamhet också ur arbetsgivarens synvinkel
<p>Examinanden känner till olika sätt att inleda företagsverksamhet och olika företagsformer, och kan utveckla ett utkast till en företagsidé för ett eget företag</p>	<p>Uppgörande av en företagsidé Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan jämföra alternativa sätt att inleda företagsverksamhet och kan diskutera olika möjligheter för sin eventuella företagsverksamhet med sakkunniga • kan tillsammans med sakkunniga utveckla ett utkast till en affärsidé, och vet hurdana ekonomiska och psykiska resurser och vilka produktionsinsatser som krävs när ett företag startas • kan tillsammans med sakkunniga bedöma utsikterna för att företagsidén skall bli framgångsrik.

<p>Examinanden kan utveckla kundkontakter och samarbetsnät.</p>	<p>Skapande av kundkontakter och samarbetsnätverk Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan överväga olika alternativ och i mån av möjlighet bygga upp sådana kund- och leverantörsnätverk som har betydelse för kontinuiteten i företagsverksamheten • kan med stöd av sakkunniga utarbeta utkast till avtal med ovannämnda samarbetspartner.
<p>Examinanden kan fungera i enlighet med de viktigaste företagsekonomiska principerna.</p>	<p>Ekonomisk verksamhet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja sådana åtgärder som gör verksamheten lönsam och kan prissätta sina tjänster med beaktande av marknadsfaktorer • kan tolka ett företags bokslut med avseende på kapital, tillgångar, likviditet och resultat samt bedöma möjligheterna att utveckla lönsamheten och vid behov anlita sakkunnighjälp • kan tillsammans med sakkunniga utarbeta en grov resultatprognos för sitt företag och anlita sakkunniga i skattefrågor.
<p>Examinanden kan utnyttja sakkunnigtjänster.</p>	<p>Användning av sakkunnigtjänster Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan skaffa sådan information och hjälp av sakkunniga som han behöver när han grundar ett företag och under olika faser i dess verksamhet.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkeskompetensen i delen Företagsamhet påvisas genom att examinandens gör upp en preliminär affärsidé för ett företag. Den kompletteras med utredningar och beräkningar av förutsättningar och risker med verksamheten. I yrkesprovet ingår även examinandens aktivitet under den pågående processen. Verksamheten dokumenteras och till dokumenten bifogas de bedömningar som arbetslivets bedömare avgett. Examinanden gör även en personlig bedömning och utvecklingsplan över sina egna möjligheter och förutsättningar att fungera som företagare. Yrkesprovet fördjupas med ett utvärderingssamtal med sakkunniga, där man på basis av dokument och utvärderingar preciserar den eventuella företagarens förmåga att fungera som företagare och förutsättningar att besluta om eventuellt etablerande av företagsverksamhet.

Bedömningen skall genomföras som ett trepartssamarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En väsentlig del av bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna skall dokumenteras och respons ges åt examinandens efter bedömningen.

BILAGA

BESKRIVNING AV BRANSCHEN OCH YRKESSKICKLIGHETEN FÖR DEM SOM HAR AVLAGT YRKESEXAMEN FÖR ARBETE BLAND MISSBRUKARE

Beskrivning av branschen

Arbetet för dem som har avlagt yrkesexamen för arbete bland missbrukare är en del av den verksamhet som social- och hälsovårdsbranschen och olika sakkunnigorganisationer bedriver. Arbetet är ett ansvarsfullt förutseende, förebyggande och korrigerande arbete bland missbrukare och det utförs på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Verksamhetsmiljö

De som har avlagt yrkesexamen för arbete bland missbrukare arbetar inom social- och hälsovården eller med andra uppgifter som kräver kunskaper om arbetet bland missbrukare. Arbetet utförs i olika bas- och specialserviceenheter, till exempel dagcenter, polikliniska enheter, hälsovårdscentraler, stödboenden, rehabiliteringsenheter inom missbrukarvården och i sjukhus. Dessutom arbetar man inom hemservicen, mentalvården, ungdomsarbetet, barnskyddet, diakonin, medborgarorganisationerna och frivilligverksamheten.

Beskrivning av yrkesskickligheten

De som har avlagt examen för arbete bland missbrukare förstår att det professionella arbetet är samhälleligt berättigat och bundet till samhället, känner till lagstiftningen som reglerar arbetet bland missbrukare och systemet med missbrukarvårdstjänster som en del av social- och hälsovårdens allmänna servicesystem.

De som har avlagt examen känner till fenomenet beroende, de omfattande skador som droganvändning för med sig och deras inbördes samband. De känner till särdragen och olika specialfrågor i anknytning till droganvändning i olika livssituationer och perioder av livet och kan utnyttja kunskaperna och expertisen hos olika yrkesgrupper och aktörer i främjandet av vården och rehabiliteringen av en klient. De behärskar systematiskt vård-, rehabiliterings- och hjälparbete enligt kvalitetsrekommendationerna för arbetet bland missbrukare och handlar klientorienterat och med respekt för klientens övertygelse. Tyngdpunkten i arbetet ligger på professionell växelverkan och en förmåga att möta klienten och klientens anhöriga och närmaste.

De som har avlagt yrkesexamen för arbete bland missbrukare kan arbeta som sakkunniga inom sitt eget yrke i en yrkesövergripande arbetsmiljö och i samarbete med olika instanser. De känner till olika metoder för arbete bland missbrukare och projektarbetet som en verksamhetsform.

De som har avlagt yrkesexamen för arbete bland missbrukare kan utvärdera sina kunskaper och färdigheter och utveckla sin yrkesskicklighet samt på ett ändamålsenligt sätt sköta sin egen och arbetsgemenskapens välbefinnande.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/biblioteket
Pb 380
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
kirjasto@oph.fi
www.utbildningsstyrelsen.fi